

Sygn. akt. I ACa 236/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny

w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Kazimierz Rusin</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Grażyna Demko</i> <i>SA Anna Gawelko (spraw.)</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>st.sekr.sądowy Cecylia Solecka</i>

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2012 r. na rozprawie

sprawy z powództwa ***I. T., Z. H., M. C., M. O. i T. J.***

przeciwko ***Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)*** - reprezentowanemu przez ***Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa***

o ustalenie, wydanie i zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 30 stycznia 2012 r., sygn. akt I C 1087/09

u c h y ł a zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego .

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 września 2009r powódka I. T. wniosła o ustalenie jej praw oraz pozostałych spadkobierców do majątków ziemskich S. oraz W. i uznanie nieważności decyzji przejęcia tychże majątków w trybie dekretu o reformie rolnej . Wniosła o zwrot w naturze przedmiotowych majątków względnie przyznanie odszkodowań za w/w nieruchomości prawowitym spadkobiercom po byłej właścicielce A. C.. Swoje żądania powódka obszernie uzasadniała i „doprecyzowywała” w toku procesu w pismach procesowych, wskazując jako spadkobierców A. C. i jednocześnie dalszych powodów : Z. H., M. C. , M. O. i T. J. .

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa – Wojewoda (...) w R. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w Warszawie wniósł o oddalenie powództwa. W ocenie pozwanego strona powodowa nie wykazała, że przejęcie własności majątków ziemskich na Skarb Państwa miało charakter deliktowy.

Nadto zarzucił, że roszczenia odszkodowawcze powodów uległy przedawnieniu, najpóźniej w 1999 r.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2012 r Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił powództwo i zasądził od powodów solidarnie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji wskazał, że jest bezsporne w sprawie, iż majątek ziemski (...) wraz z zespołem pałacowo – parkowym został przejęty na rzecz Skarbu Państwa w trybie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944r (art. 2 ust.1 litera e) o przeprowadzeniu reformy rolnej . Niesporne jest także to, że powodowie są - w określonych udziałach – spadkobiercami A. C., właścicielki majątków ziemskich (...).

Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne, bowiem nie ma podstaw do przyjęcia, iż majątki ziemskie objęte sporem zostały przejęte na rzecz Skarbu Państwa bezprawnie .

Podstawą wpisu prawa własności na rzecz Skarbu Państwa było stosowne zaświadczenie Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w R., mające charakter deklaratoryjny . Sporne majątki zostały przejęte przy uwzględnieniu łącznej powierzchni kwalifikującej je pod działanie dekretu. W ocenie Sądu, zespół pałacowo – parkowy w S. pozostawał w związku funkcjonalnym i gospodarczym z pozostałą resztą majątku i stanowił wraz z nią zorganizowaną całość i jako taki został uwzględniony w łącznej powierzchni i mógłby być objęty działaniem dekretu .

Wskazał też Sąd, że w sprawie nie mają zastosowania przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r o gospodarce gruntami (art. 136), gdyż ustawa reguluje kwestie nieruchomości wywłaszczonych , a nie przyjętych z mocy prawa .

Powództwo w zakresie odszkodowawczym Sąd uznał za niezasadne, a nadto wskazał, że uległo przedawnieniu.

Termin przedawnienia minął już po wejściu w życie ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U nr 75, poz. 444 z późn. zm).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 § 1 kpc i 108 § 1 kpc .

Powyższy wyrok powodowie zaskarżyli apelacją . Wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania . W obszernym uzasadnieniu apelacji powodowie wskazali, że domagają się, by Sąd ustalił, iż nie doszło do przejęcia na Skarb Państwa nieruchomości ziemskich S. – W. na drodze dekretu o reformie rolnej z 6.09.1944 r i że nieruchomości te zostały przejęte bez reformy rolnej, z rażącym naruszeniem ówczesnego prawa .

Powodowie wskazali, że zgodnie z art.328 § 2 kpc Sąd winien rozpoznać całość materiału dowodowego i ustosunkować się w uzasadnieniu wyroku do najistotniejszych dowodów wskazując na motywy ich uwzględnienia lub odmowy, a tak się nie stało .

Powodowie zarzucili, że :

1. majątki ziemskie (...) nie zostały rozparcelowane z przeznaczeniem na cele reformy rolnej ,
2. Sąd nie uwzględnił ówczesnych norm prawnych, w tym Konstytucji z lutego 1947 r, art. 1 oraz aktów normatywnych dotyczących reformy rolnej powstałych po 1947 r,
3. Sąd naruszył przepisy Konstytucji –art. 2, 21 ust. 2, art. 20 ust. 1 w związku z art. 20, art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3, art. 32 oraz przepisy Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską w dniu 4 listopada 1994 r (Dz. U z 1995, nr 26, poz. 171),
4. doszło do błędów w ustaleniach faktycznych polegających na nieprawidłowym ustaleniu, że zespół pałacowo-parkowy w S. stanowił integralny prawnie element folwarcznej części majątku, a więc stanowił część składową części gospodarczej majątku ,

5. naruszony został przepis art. 442 kc przez jego błędne zastosowanie oraz art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie przy ocenie, iż roszczenie powódki o zapłatę odszkodowania jest przedawnione ,

6. naruszony został przepis art. 278 kpc przez oddalenie wniosku dowodowego powódki o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wartości odszkodowania należnego powodowi, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja jest uzasadniona .

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku sporządzone przez Sąd I instancji nie odpowiada wymogom określonym art. 328 § 2 kpc, który stanowi, że uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie : ustalenie faktów, które Sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa .

Jest rzeczą oczywistą , że pisemne uzasadnienie wyroku jest niezwykle istotnym elementem procesu sądowego. Z jednej strony ma przekonać stronę , że orzeczenie jest zgodne z prawem, słuszne i sprawiedliwe, a z drugiej strony – ma umożliwić Sądowi odwoławczemu merytoryczną ocenę zasadności zapadłego orzeczenia .

W uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji brak jest elementów wskazanych w art. 328 § 2 kc .

W zakresie ustalenia faktów - uzasadnienie wyroku sprowadza się wyłącznie do stwierdzenia, że jest bezsporne , iż majątek ziemski (...) wraz z zespołem pałacowo – parkowym został przejęty na Skarb Państwa w trybie dekretu PKWN z 6 września 1944 r (art. 21 ust. 1 litera e) o przeprowadzeniu reformy rolnej, a także , że niesporne jest kto jest następcą prawnym A. C..

Po tych dwóch stwierdzeniach Sąd wyraził swą ocenę powództwa podając, że jest ono nieuzasadnione .

Z akt sprawy nie wynika, na jakich dowodach Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie. W zakresie postępowania dowodowego przed Sądem I instancji zostały wydane tylko dwa postanowienia dowodowe na rozprawie w dniu 16 maja 2011 r (k. 1094).

Na tej rozprawie Sąd postanowił o oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego dla określenia wartości majątku ziemskiego (...) oraz postanowił dopuścić dowód z przesłuchania powodów I. T. i M. C. na okoliczności sprecyzowane w treści protokołu z rozprawy . Ostatecznie przesłuchana w charakterze strony była wyłącznie I. T. (k. 1114).

Sąd Okręgowy na żadnym etapie postępowania nie odniósł się do składanych przez stronę powodową przy pozwie i przy dalszych pismach procesowych licznych dokumentów, głównie w formie ich kserokopii .

Nie wiadomo zatem w oparciu, o jakie dowody Sąd oparł swoje orzeczenie.

Sąd przyjął, że roszczenia odszkodowawcze powodów są przedawnione powołując się ogólnie na przepisy prawa odnoszące się do kwestii przedawnienia. Sąd nie odniósł się do zarzutu naruszenia art. 5 kc, przez przyjęcie przedawnienia roszczenia mimo, że zarzut taki został podniesiony przez stronę powodową w postępowaniu przed Sądem I instancji .

W świetle powyższego należy stwierdzić, że w sytuacji, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku w istocie nie zawiera wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia poprzez ustalenie faktów, które Sąd uznał za udowodnione (uznany przez Sąd I instancji jako bezsporny fakt przejęcia majątków objętych sporem w trybie dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej był przez stronę powodową kwestionowany), nie wskazuje dowodów, na których Sąd oparł się i

przyczyn , dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz nie wyjaśnia pełnej podstawy prawnej – wyrok Sądu Okręgowego nie poddaje się kontroli instancyjnej i jako taki – podlega uchyleniu na podstawie art. 386 § 4 kpc .

Ponownie badając sprawę Sąd w pierwszej kolejności powinien dążyć do uzyskania od powodów jednoznacznego określenia żądań zgłoszonych w powództwie. W licznych i obszernych pismach procesowych „doprecyzowujących” żądanie pozwu pojawiają się bowiem żądania ustalenia, wydania, odszkodowania.

Okoliczność, iż w postępowaniu apelacyjnym stroną powodową zaczął reprezentować profesjonalny pełnomocnik powinna temu sprzyjać . W następnej kolejności Sąd dokona ustaleń faktycznych niezbędnych dla zbadania istnienia przesłanek ostatecznie zgłoszonych przez powodów żądań, przeprowadzając stosowne postępowanie dowodowe.

W razie ustalenia przedawnienia ewentualnych roszczeń odszkodowawczych, Sąd oceni zarzut przedawnienia przez przyzmat art. 5 kc .

cs